

JOHANNES JØRGENSEN SELSKABET

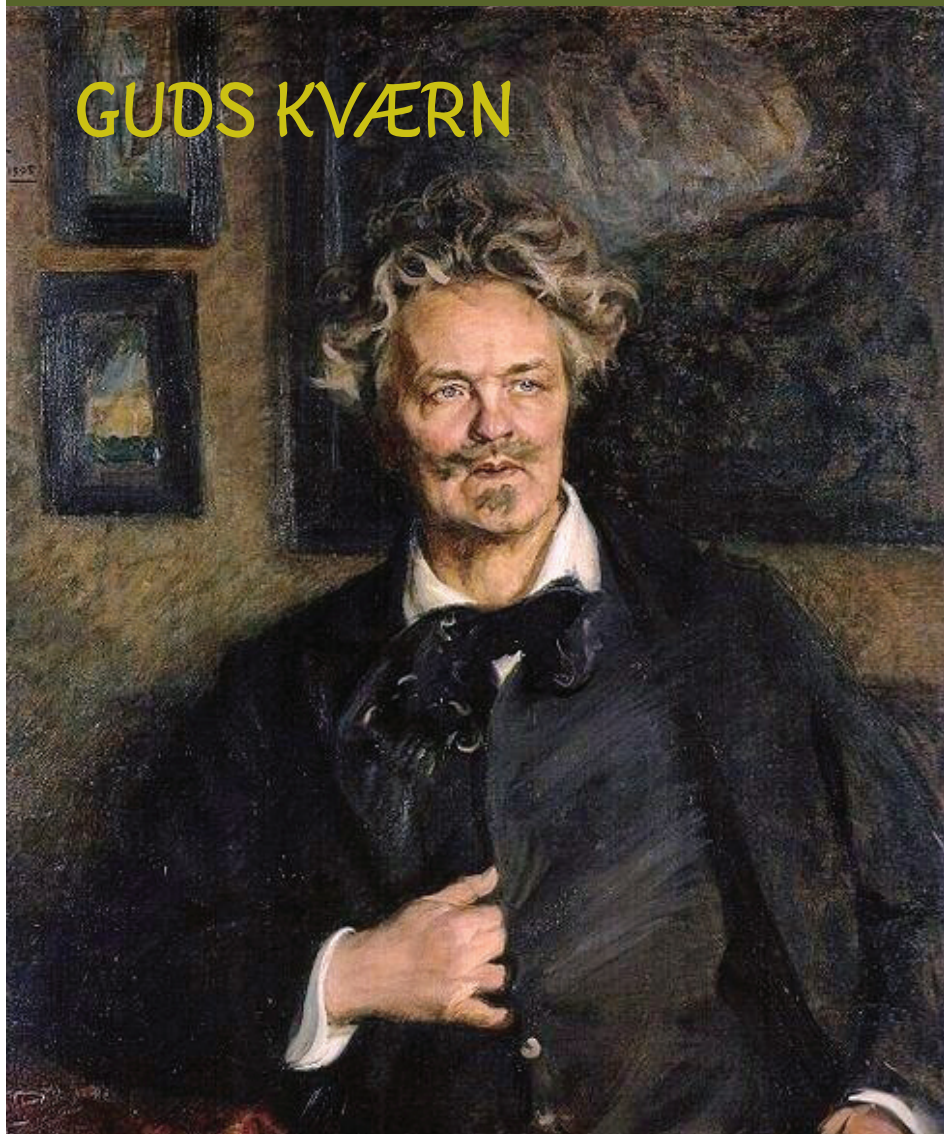
NYHEDSBREV

Juni 2010

8. Årg.

Nr. 2

GUDS KVÆRN

NYHEDSBREV

Medlemsblad for
Johannes Jørgensen Selskabet

Ansvh.red. Stig Holsting
Rørdams Have 13, st. 1
2800 Kgs. Lyngby
Tlf. 8758 0303
Mob. 2129 0408
e-mail: stig.holsting@gmail.com
Kassererens e-mail:
mail@johannesjorgenselskabet.dk
www.johannesjorgenselskabet.dk
Bankkonto nr.: 1551 0010132908

Johannes Jørgensen Selskabet er et litterært forum til studium af digterens liv og forfatterskab og selskabet arbejder for udbredelsen af kendskabet hertil. Selskabet arbejder i nært sammen med Johannes Jørgensens Hus i Svendborg. Medlemskab koster 150 kr. om året. Hjemmeside: www.svendborg-bib.dk

Selskabets bestyrelse:

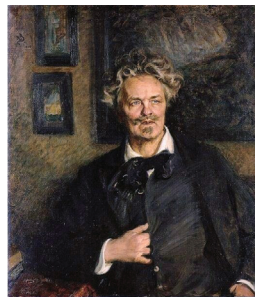
Stig Holsting, Formand
Birgitte Karmann Roslev, næstformand. Brogade 37, 1, 5700 Svendborg.
E-mail: bibbkr@svendborg.dk
Tlf. 51553310.

Ove Klausen, sekretær. Ottosminde 2, 8960 Randers. Tlf. 86404032.

E-mail: oklausen@fiberflex.dk
Henning Fink-Jensen, kasserer.
Krogmosevej 28, 2880 Bagsværd. Tlf. 4444 8703

Andreas Holsting, Ved Klosteret 6, 2100 København Ø. Tlf. 31219609.
E-mail: andreas.holsting@gmail.com
Grafisk tilrettelæggelse: Kira Bierlich

Billedet på forsiden af bladet er malt af den svenske maler, Richard Berg i 1905. I sin "Okkult Dagbog" skriver Strindberg 22. sept. 1906: "...kom ud på Kungsgatan, så et rædselsfuldt portræt af mig selv". Måske var det dette billede, som ikke faldt i hans smag.

SOMMERMØDET 2010

Søndag d. 22. august kl. 12-16
i Møstings Hus
Andebakkestien 5, Frederiksberg

Program:

Rektor em. Ove Kreisberg:
Johannes Jørgensen som prosadigter med særligt henblik på "Is-blomster".

Forskningsbibliotekar
Jesper Düring Jørgensen:
Fra "Klokke Roland" til "Barbar-kvinder"
- Den tyske krigspropaganda og Johannes Jørgensen under Den første Verdenskrig.

Stig Holsting:
Johannes Jørgensen og kvinder i hans liv.

Kunstnerisk indslag:
Komponisten Ulrik Damm
synger egne kompositioner til J.J. tekster.

Et stort udvalg af nye og antikvariske
bøger til salg.

Sandwich og drikkevarer kan købes.

Gratis adgang.

GUDS KVÆRN

AUGUST STRINDBERG

OG JOHANNES JØRGENSEN

af Stig Holsting

Da den svenske digter og dramatiker August Strindberg i foråret 1912 lå for døden i sin lejlighed i Stockholm, var Johannes Jørgensen i byen indbudt af den svenske katolske sammenslutning Concordia Catholica. Hans ankomst til Sveriges hovedstad (19. marts) var blevet bemærket, og aviserne havde stort opsatte artikler om ham. Svenska Dagbladet noterer, at han på sit hotelværelse sidder og læser i Strindbergs digte. Avisen skriver bl.a.: *”De äro ingen ny bekantskap, han känner dem alla förut och har följt Strindbergs produktion sedan 80-talets stormtider”. ”- Jag läste Röda rummet, då den först kom ut, sade hr J. och den gjorde ett djupt intryck på mig..... Utopier i verkligheten läste jag 1885 och tilltalades ofantlig af dess ideer. Det var en omvärdering af alla värden före Nietzsche. Den nihilistiska sidan i denna bok grep mig djupt. Med stort interesse har jag också läst Inferno, Till Damaskus, Legender, Die Beichte eines Thoren, Svarta Fanor”.*

Dette korte citat rummer allerede essensen af forholdet mellem Johannes Jørgensen og Strindberg, som han i sin tidlige ungdom havde dyrket og i en vis ud-

strækning også havde stiftet bekendtskab med, da Strindberg under sit Lyngbyophold (1887-89) kæmpede for at realisere sine dramatiske ideer ved københavnske teatre.

Det personlige forhold på dette tidspunkt mellem de to forfattere, hvor Strindberg allerede var et kendt men omstridt navn, mens Jørgensen kun havde udgivet sine første to famlende litterære arbejder, var kun på et flygtigt plan. Da Strindberg fik sit skuespil ”Frøken Julie” opført i Studentersamfundets lokaler i Badstuestræde i København i 1889, var Johannes Jørgensen til stede og var bagefter vidne til forfatterens aparte reaktioner skinsyg, som han var på sin kone, Siri von Essen, der havde spillet titelrollen.

Johannes Jørgensen var altså i marts 1912 på sit første besøg i Stockholm, tilfældigvis samtidig med, at hans svenske digterkollega stredes med døden (Strindberg døde 14. maj). Det var en omstændighed, Johannes Jørgensen sandsynligvis ikke var klar over, for han havde trang til at opsøge ham, stod måske også en dag neden for svenskerens vinduer i Blå tornet

i Drottninggatan 85 men var blevet afvist af ham efter den 24. marts at have sendt ham et postkort. I dagbogen for disse dage noterer Johannes Jørgensen ganske vist, at en A.S. ringer til ham to gange for at meddele, at en dame, Anna Lenah Elgstrøm vil komme til byen og opsøge ham, men om denne A.S. skal være August Strindberg er nok tvivlsomt. Det var i hvert fald ikke den svenske digter der mest optog hans tanker under stockholmsopholdet (19.-30. marts). Anna Lenah Elgstrøm er i øvrigt den ene af bidragsyderne til den svenske presses omtale af Johannes Jørgensens besøg i den svenske hovedstad. Strindbergs navn er forbavsende fraværende i hans dagbøger fra de dage. En dag møder han på gaden Strindbergs sidste hustru, Harriet Bosse, så et eller andet nærmere bekendtskab har der altså været, selvom hun da for længst havde brudt ægteskabet med Strindberg og indgået et nyt. Men under alle omstændigheder ville en afvisende reaktion fra Strindbergs side ikke være en ualmindelig attitude for ham. Når han havde lagt noget bag sig, var han konsekvent. Det var fortid og der var ikke mere at sige. Ja selv sin søn afviste han, og skriver herom i sin bog "Ensom" fra 1903: "Jeg vidste, at han ville finde mig kedelig; at han vilde møde op med Anskuelser fra et fremmed Land, med en helt anden Verdensbetragtning end min". Disse ord kunne have været møntet på Jørgensen - ja på enhver, som uopfordret opsøgte ham. I "Ensom" skriver han endvidere og løfter måske lidt af sløret, der kan være med

Den dødsmerkede Strindberg

til at forklare hans afvisning af Johannes Jørgensen: "Den Ensomhed, hvori jeg lever, er i Harmoni med Naturens Skindød, - men sommetider bliver den for vanskelig at bære. Jeg længes efter Mennesker, men i min Ensomhed er jeg blevet saa ømfindelig, som om min Sjæl var hudløs, og jeg er saa forvænt ved selv at faa Lov til at styre mine Tanker og Følelser, at jeg knap kan holde ud at komme i Berøring med en anden; ja, hvert fremmed Menneske, der nærmer sig mig, virker næsten kvælende paa mig, paa grund af den aandelige Atmosfære, der omgiver ham og ligesom trænger ind paa min". Det var en tilstand, som blev mere fremherskende efter inferno-periodens voldsomme omvæltninger i slutningen af 1890'erne.

Det var ikke første gang, Johannes Jørgensen havde kontaktet ham, men det skal vi vende tilbage til.

I sine ganske unge år efter sin ankomst til København, beskriver Johannes Jørgensen i sine erindringer, hvordan Strindbergs portræt sammen med Georg Brandes' står på hans bord. Svenskeren var oprøreren, nihilisten, som med romanen "Röda rummet" havde gjort op med alle borgerskabets dyder og normer, som det hele livet igennem blev hans princip, uanset hvilke standpunkter han ellers lige for tiden forfægtede. Johannes Jørgensen omtaler dette opgør som en "omvurdering af Værdierne", "at tænke nye Tanker", som Strindberg selv formulerede det i bogen "Utopier i Virkeligheden". At Strindberg derved fik stor indflydelse på den unge Johannes' oprørstrang er ikke sært. "Det var jo i den store Oppositions dage, jeg var bleven Student. Henrik Ibsen lagde den ene Torpedo efter den anden under Samfundsskaren, Georg Brandes var endnu ikke bleven Aristokrat og Overmenneske, i Sverige stod Forfatteren af 'Giftas' anklaget for Blasfemi. I min Dagbog staar de Ord optegnede, hvormed Strindberg den 21. oktober 1884 paa Stockholms Banegaard besvarede den Ovation, der blev bragt ham: 'det glæder mig, at vi nu kan begynde at faa Luft i Lungerne! Da jeg rejste bort, kunde man knap trække vejret i Sverige!' Det var den følelse, ogsaa jeg havde, naar jeg ved de konservative Middagsborde maatte sidde og høre alt det angrebet, jeg saa op til og beundrede - alt det, der var nyt og friskt og modigt - alt det, hvorfor fra nu

af August Strindberg mer end nogen anden blev mig det rødttluende Symbol. Først 'Röda rummet', saa 'Sömgångarnätter på vakre dagar', saa 'Utopier i Virkeligheden' blev mine Evangelier". ("Den røde Stjerne" s. 100).

Som bekendt udviklede Johannes Jørgensen i disse år ikke kun et stærkt socialt engagement, som han bevarede hele livet, men han affærdigede også sin gudstro, som han havde med hjemmefra. "Hans gamle Tro er forsvunden som en Kyst forsvinder bag Havet" står der i hans roman "En Fremmed", som oprindeligt var tænkt som en "anarkismens Bibel". Denne tilstand kulminerede i 1889, som han siden betegner som sit værste år.

Fra da af begyndte en ubevidst længsel efter at finde og definere en dybere mening med tilværelsen. Hans dagbøger afslører en langsom tilnærmelse til det, der senere førte ham fra panteismens naturdyrkelse til en søgning efter en personlig Gud. Det er dog tvivlsomt, om han virkelig nogensinde afsvor sin tro. I sine mest kriseprægede perioder kunne han nok påkalde Herren, værre var det dog ikke, men livet blandt de unge nihilister og strejfturene gennem Københavns lettere kvindelige klientel døvede hans samvittighed for en stund men var til gengæld også til sidst en medvirkende årsag til den eksistentielle krise, som førte ham tilbage til troens inderlighed.

I februar 1896 konverterede Johannes Jørgensen til katolicismen og håbede

derved at bringe åndelig klarhed ind i sit liv. Samtidig kastede han sig ud i rasende verbale slagsmål med sine tidligere ånds-fæller, vel lige så meget i et forsøg på at klare sine egne stadige tvivl. Hans bøger fra den tid bærer præg deraf, men selv-ger han også, at konversionen ikke bragte ham den indre fred, han havde håbet på.

I 1897 udkom så Strindbergs bog "INFERNO", der er et dokument over en paranoid sjæls kamp mod indre dæmoner. Den er skrevet i Paris, hvor Strindberg boede efter bruddet med sin anden hustru, Frida Uhl.

Bogen gjorde et stort indtryk på Johannes Jørgensen, måske især fordi Strindberg slutter sin bog af med nærmest at erklære sig som overbevist katolik.

Strindberg skriver følgende i Inferno: *"Den 20. maj. En ven, som jeg ikke har set i seks Aar, er ankommen til Lund og har faaet en Lejlighed i det Hus, hvor jeg bor. Man kan tænke sig min Sindsbevægelse, da jeg erfarer, at han nylig er bleven omvendt til Katholicismen. Han laaner mig et Eksemplar af den katolske Bønnebog, som jeg har mistet forrige Aar, og da jeg atter gennemlæser de latinske Hymner og Lovsange, føler jeg mig ligesom vendt tilbage til Hjemmet.*

Den 21. maj. Efter en Række Samtaler angaaende Moderkirken har min Ven afsendt et Brev til det belgiske Kloster, hvor hans Daab foregik, med Anmodning om et Tilflugtssted for Forfatteren af denne Bog".

Man forestiller sig Johannes Jørgensens overraskelse set på baggrund af han ungdoms dyrkelse af samfunds- og

Som Johannes Jørgensen havde haft sit tårn, boede Strindberg i de sidste år af sit liv i "Blå torn" i Stockholm, og her døde han den 14. maj 1912.

moralomstyrteren Strindberg. Men han havde da også glemt svenskerens utrættelige omskiftelighed. Johannes Jørgensen skriver i sine erindringer følgende: *"Det var i Juni 1897, at Strindberg skrev disse Linjer i sidste Kapitel af Inferno ... I denne Sindstilstand traf han i Lund Dr. Brand, som netop var blevet Katholik ... Og en Række Samtaler om Katholicismen afsætter som Resultat et Brev til 'et belgisk Kloster' om Refugium for den i helvedes Kredse saa længe omtumlede Synder.*

Det 'belgiske Kloster' var intet andet end Maredsous, og Strindberg havde virkelig en Dag staaet udenfor dets Port og banket paa. Der er, mig bekendt, ingen Skildring fra den svenske Digers egen

Haand af dette hans Klosterophold, som ogsaa kun var kortvarigt. Men Dom Ursmar Berlière havde fortalt mig derom ... den første dag syntes han ogsaa at føle sig veltilmode i Klostret, gik langsomt gennem Gangene og mumlede hen for sig: Pax, pax!

Men Uroen i den store Digters Sjæl viste sig snart at være stærkere end hans Trang til Fred ... Efter kun faa Dages Ophold flygtede Strindberg fra Maredsous - som jeg i sin Tid fra Beuron. Og han vendte aldrig tilbage".

Klosteret nævner Strindberg selv ved navn i sin "Okkult Dagbog", hvor han også sysler med planer om at søge et andet kloster i Sydeuropa. Det blev dog som så meget andet Strindberg overvejede ikke til noget.

Nogle har skoset Johannes Jørgensen for at ville have omvendt Strindberg i sidste øjeblik. Det er forkert og vidner om manglende forståelse for hans åndelige spændvidde. Johannes Jørgensen havde den største respekt for selvrevseren Strindberg. "*Var han en større Synder end dem, der aldrig har anklaget sig selv for nogen Ting?*" spørger Jørgensen og siger, idet han ser sig i spejlet: "*- jeg vidste, hvordan det smagte at være nær ved at dø af Gru for sig selv - som Basiliken for Spejlet*".

I grunden havde Johannes Jørgensen og Strindberg mere til fælles end der skilte dem, og Jørgensens tro var ikke så statisk og homogen, som hans litteratur lader ane. Begge kunne de udbryde med Strindbergs ord: "*Kristus forfølger mig!*". Begge var de urolige sjæle, der havde svært ved at finde ro samme sted og Begge brugte de Ahasverusmotivet i deres digtning

som en selvspejling i denne uro. Under sit stockholmbesøg havde Jørgensen tilmed ideer til en roman under denne titel. Strindbergs Ahasverus knytter dog hænderne i trods mod skæbnen:

*Ahasverus står i stäven,
Spanar mot den gråa vägg,
Ögat dävet, knuten näven,
Munnen vass i vitnat skägg.-
Inga syner ser han hägra,
Minnena ha slocknat ut,
Hoppet självt det synes vägra;
leva måste han i nu't,
Detta nu som är en plåga,
Utan mening, utan mål,
Svarslöst som en galen fråga,
Gött som flintan utan stål.*

To steder digter Johannes Jørgensens Ahasverusskikkelsen ind i sit eget liv. I digtet "Ahasverus" står der bl.a.:

*Ene vandrer jeg ad Vejen,
syg, med Saar af Torn og Tjørn -
ak, hvad vilde mine Tanker
mellem Dagens stærke Børn.*

Og i digtet "Mørke" appellerer han til menneskers forståelse:

*Regnens vege Dryp sig blander
med den lyse Melodi -
lyt, I mennesker derinde -
Ahasverus gaar forbi.*

Begge digte står i "Bekendelser" fra 1892.

Badstuestræde 11 i København (Stemmanns Gaard), i Studentersamfundets store sal på første sal, hvor den unge Johannes Jørgensen overværede uropførelsen af Strindbergs skuespil "Frøken Julie" 14. marts 1889. (Foto sh)

I sin bog "Legender", som udkom lige efter "Inferno" i 1898, skriver Strindberg om sin tro, men det er en tro uden håb, han føler sig udstødt - forbandet for at tilhøre et folk, som ved Reformationen har afskrevet sig førstefødselsretten. Det, der skilte ham fra Johannes Jørgensen, var arten af hans skrupuløsitet. Jørgensen kunne ikke leve uden udsigten til tilgivelse; Strindbergs selverkendelse var så sønderslidende, at han ikke turde gå længere end til *Vievandskarret*, han *"vovede sig ikke højere op i Kirken"*. Han følte sig ikke værdig. Hvor

Johannes Jørgensens altid hudløse samvittighed og dybe skrupuløse temperament hindrede ham i at bryde med kirken, hindrede samme kræfter Strindberg i at tage skridtet ind i kirken, og han var i virkeligheden på en evig flugt fra sig selv. I "Legender" skriver han efter at have gjort sin åndelige skyld op: *"... jeg föredrager att betala mina skulder själv genom lidanden"* og i skuespillet "Til Damaskus" som også udkom i "Inferno-perioden" 1898, fuldender han tankegangen og lader sit alter ego, *"Den Ukendte"*, slutte af med at

sige, da kvinden vil have ham med ind i kirken: *"Naa ja, jeg kan jo altid gaa gennem Kirken - men stanse gør jeg ikke!"*. Han erkender yderligere sin egen åndelige brist ved i stykket at lade en dominikaner sige til ham og derved præcisere hans dilemma for ham: *"Du vil ikke, at han [Kristus] skal lide for dig - saa lid selv!"*

Strindberg kendte altså udmærket Johannes Jørgensen. I slutningen af "Inferno" nævner han Johannes Jørgensen, og at han har læst bogen om hans ophold i benediktinerklosteret i Beuron. Efter i Paris at have læst om Strindbergs religiøse kampe og hans frygt for at nærme sig alteret i kirken Saint Germain l'Auxerrois må det siges at være en naturlig reaktion hos Johannes Jørgensen at kontakte Strindberg. Han kender jo så godt de følelser, som Strindberg giver udtryk for i "Legender" - han har selv gennemlevet dem alle sammen. Strindberg bruger flere steder udtrykket *"Guds Kværn"* om de kræfter, som slider i ham, og hvis kender af Johannes Jørgensens litteratur genkender udtrykket, er det ikke sært, for Jørgensen benytter det som titel på 6. bog i sit erindringsværk, og i bogen "Brig Marie af Svendborg" (1925) står udtrykket som overskrift for en samling af digte skrevet i de svære år inden bruddet med hustruen i 1913. Begge følte, at deres sjæle blev kørt gennem en kværn. Ifølge "Mit Livs Legende" sender han Strindberg sin nyligt udkomne bog "Vor Frue af Danmark" og får som svar: *"Jeg haaber en Gang at naa frem til det Standpunkt, hvor De nu staar."* Det

var i år 1900 blot to år efter, at Strindberg havde skrevet sit meget katolskprægede drama "Til Damaskus" der måske mere end nogen af hans andre arbejder afspejler hans længsel efter den religiøse ro, en længsel, som han alligevel skyder fra sig. Forklaringen finder man måske i bogen "Ensom", hvor han skriver - efter at have erklæret, at vor kultur er udsprunget af katolicismen: *"Jeg er ikke katolik, jeg har aldrig været det, for jeg kan ikke binde mig til en bekendelse"*. Alt dette ved Johannes Jørgensen også udmærket, og han gør sig naturligvis heller ingen ideer om at bringe Strindberg på andre tanker.

I 1908 udsender Strindberg sin "En blå Bok", der er en bekendelse til den svenske 1700tals mystiker Emanuel Swedenborg (*"Läraren och ledaren"*). *"Swedenborg har blivit min Virgilius, som ledsagar mig igenom helvetet, och jag följer honom blint. Väl er han en fruktansvärd straffare, men förstår lika väl att trösta, och han förekommer mig mindre sträng än de protestantiska 'läsarna'"* skriver Strindberg. Ifølge Swedenborg er alle vore lidelser forudbestemte faktorer, som skal berede os vejen til det evige liv. Det kunne Johannes Jørgensen som katolik ikke nødvendigvis samstemme i, men det var for ham heller ikke pointen i hans forhold til Strindberg. Herefter skriver Johannes Jørgensen i en anmeldelse af "En blå bok" i tidsskriftet Bogvennen i 1909 måske den smukkeste og tillige mest klare karakteristik af Strindbergs univers og afslører derved en krystalklar forståelse

for sin svenske kollega - og hans dilemma. *"Hvert af disse Smaakapitler indeholder en Tanke, en Stemning, et Minde, et Indfald eller et Udfald, et Glimt af Geni eller et Udslag af Galenskab. Der er vidunderlige Skønheder i denne Bog - og pyramidalske Absurditeter. Der er Per Degn-Syllogismer, og der er Blink af hint Tænkerdybsind, der virker som et Fyr i Natten"*. Men "En blå Bok" indeholder også det, som vel blev Strindbergs trosbekendelse indtil døden som f.eks. følgende: *"Nyhedningerne sidder inde i deres lille Pose, og da de ikke ser andet end Hedninger om sig, saa indbilder de sig, at det er paa det sidste med Kristendommen, eller at den allerede er forbi. Til Trods herfor staar den i Flor som aldrig før, og alting maa, enten det vil eller ej, tjene Evangelium"... "Den Troende er den frie Tænkter, i Modsætning til Fritænkeren, der har sluppen Luftledning og derfor bliver ubrugelig i Samlivet"*. Citaterne har Johannes Jørgensen selv hentet ud af Strindberg tekst naturligtvis, fordi han finder dem dækkende for svenskerens nyfundne standpunkt, og fordi de står i skærende kontrast til Strindbergs tidligere holdning, som den unge oprørske Johannes i sin tid harmonerede med. Disse oprørstendenser havde Strindberg nu afsvoret og bar sit tunge skyldkompleks derfor, men hans åndelige pendul svingede ustandselig fra Swedenborg til spiritisme, fra spiritisme til katolicisme og herfra tilbage til Swedenborg alt sammen betinget af øjeblikkelige stemninger eller pludselige paranoide indfald eller som ovenfor citeret efter

J.J.: *"pyramidalske Absurditeter"*. Men Johannes Jørgensen slutter sin anmeldelse af "En blå Bok" med følgende: *"Og for slige Liniers Skyld tilgiver man ham alle 'Sorte Faner' og mangen triviell Side i hans Blaabog"*.

Da Johannes Jørgensen under sit ophold i Stockholm i 1912 anmodede om et møde med Strindberg, svarede denne afvisende (ifølge erindringerne - dagbogen meddeler intet om et afslag) - nu er de kommet for langt fra hinanden. Svaret er under alle omstændigheder typisk for Strindberg - hans flugt fra sig selv fik ham til at føle afstanden for stor til Jørgensen, som jo i alles bevidsthed stod som eksponent for den klippefaste tro, om end det var langt fra hans egen selvforståelse. Ifølge Johannes Jørgensens dagbogsoptegnelser (fra 19. - 30. marts) er det ikke Strindberg eller forholdet til den svenske kollega der optager hans tanker men i højere grad forholdet til en svensk beundrerinde, som han bevarede forbindelsen med op i sin høje alderdom.

Måske kunne en samtale mellem de to digtere have klarlagt et og andet for dem begge. Måske havde de kunnet mødes i Søren Kierkegaards ord om, at *"den dybeste selvforståelse sker i det religiøse"*. Men så langt kom det altså ikke, og den 14. maj døde den svenske digter i sin lejlighed i Drottninggatan. Ahasverus var alligevel nået hjem. Men da havde Johannes Jørgensen for længst forladt Stockholm. Da Strindberg den 19. maj blev begravet sad Johannes Jørgensen

nede i Rom med sin kone og søn og var således lovligt forhindret i at deltage i den storstilede hyldest af den svenske digter på hans sidste rejse. Den 6. maj, få dage før Strindbergs død, noterer Johannes Jørgensen i sin dagbog, at han er ved at skrive en artikel til et tysk tidsskrift om Strindberg, måske helt uvidende om svenskerens nært forestående død. Meddelelsen om dødsfaldet når ham i hvert fald først den 22. maj.

Efter Strindbergs eget ønske fik han et krucifiks med sig i graven og sin brune kappe lagt over kisten - et næsten franciskansk træk. På hans grav satte man også efter hans eget ønske et enkelt kors med den latinske indskrift: o crux, ave, spes unica (O, kors, vær hilset, du eneste håb). Johannes Jørgensen har utvivlsomt kunnet følge sin svenske digterkollega heri, og ifølge hans erindringer fundet trøst derved.

Strindbergs grav med trækorset og den latinske indskrift.

Litteratur:

Johannes Jørgensen: "Mit Livs Legende", ("Den røde Stjerne" 1. bog og "Ved den skønne Tempeldør" 5. bog 1918).

- :Utrykte dagbøger på Det Kgl. Bibliotek i København (Bog 238-41).
- : Essays. "Inferno" s. 97-117. Gyldendal 1906.
- : Gamle Adresser. "Gamle Stier" s. 30-35. Gyldendal 1947
- : Orion over Assisi. "August Strindberg: *En blå Bok*". S. 81-85. Gyldendal 1959.

Harry Jacobsen: Strindberg i firsernes København. Gyldendal 1948.

August Strindberg: Helvede (Inferno) dansk overs. Kbh. 1897.

- : Til Damaskus. Skuespil. Dansk overs. Værker, bd. VIII. Kbh. 1928.
- : Ensom
- : Legender

Svenska Dagbladet 20. og 22. marts 1912.

Sommerudstillingen i Johannes Jørgensens Hus.

Bestyrelsen for Johannes Jørgensens Hus i Svendborg har valgt at forlænge udstillingsperioden for sidste års temaudstilling - "Johannes Jørgensen i portræt og karikatur" med endnu en sæson, da interessen har været stor. Sidste år måtte vi desværre konstatere, at det ikke var muligt at låne Johan Rohdes portræt af digteren fra 1922, som hænger på Frederiksborgmuseet i Hillerød. Derfor er det en glæde at kunne meddele alle interesserede, at huset i mellemtiden har erhvervet en kopi af dette maleri i "naturlig" størrelse, således at samlingen af portrætter nu må anses at være så komplet, som det er muligt. Som det vil være bekendt for besøgende i huset, ejer man i forvejen Johan Rohdes originalskitse til maleriet. Kopien er skænket huset af Johannes

Jørgensen Selskabet og udført af selskabets formand.

Udover denne udstilling er der i år også arrangeret en aktuel udstilling i museets nye montre med en gennemgang af nyheder. Disse omfatter biografien over forfatteren Halldor Laxnes, Aage Jørgensens bog om "Danske nobelpristabere" og Kaj Nykjær Jensens artikel i Svendborg Museums årbog for 2009 om "Brig Marie af Svendborg".

Endelig har man ophængt en permanent gennemgang af Carl Nielsens arbejde med melodier til Johannes Jørgensen tekster med scanninger af originalmanuskripter fra Det Kgl. Bibliotek. Dette er gjort, for at besøgende i huset herved kan danne sig et indtryk af spændvidden i denne del af digterens virke.

KORREKTION I

Man skal ikke kaste med sten, når man selv bor i et glashus. I noterne til Johannes Jørgensens digt "Paludan-Müller" (Nyhedsbrevet fra marts 2010) korrigerede jeg fejl i to senere udgaver af digtet. Ulykkeligvis har jeg selv lavet en tredje, nemlig i digtets II. del, strofe 1; sidste linie. Der skal stå "Lys" og ikke "Lyst". Kort sagt: Det kan anbefales at holde sig til originaludgaven af digtet i bogen "Af det Dybe".

Willy Frendrup

KORREKTION II

Og nu, hvor vi alligevel er ved at korrigere os selv: På bagsiden af samme nummer af Nyhedsbrevet bragte vi et billede fra Ny Adelgade i København der i billedteksten angives som huset, hvor Paludan-Müller boede indtil sin død. Fotografen har imidlertid vendt sig den gale vej og fotograferede det forkerte hus. Billedet her skulle vise det rette hus. (Foto sh)

